

ШХТТА СТРЭВА

Wilno, Uniwersyteckiego 9, m. 9
Sądowa, 5, przy ul. Wilnojskiej

ходзіць два разы ў тыдзень.

<p>Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі: Вільня, Віленская вул. 12—6. (Wileńska 12, m. 6). Рэдакцыя адчынена ад 12 да 2 гадз. штодня, апрача святачных дзён. Адміністр. ад 9 да 3.</p>	<p>Падпіска на адзін месяц з дастаўкай да хаты 1 эл. 50 гр. Для заграўніцы ўдвай даражэй. Перамена адрэса 30 гр.</p>	<p>Няпрывятыя ў друк рукапісы назад не вяртаюцца. Аплата надрукованага залежыць ад Рэдакцыі.</p>	<p>Цана абвестак: перад тэкстам 25 грэш., сярод тэксту 20 грошы і на 4 стр. 15 гр. за радок пятагу ў 1 шпальту.</p>
--	--	--	---

№ 2 (11)

Вільня. Серада, 5-га студзеня 1927 г.

Год II

Хто дужэйшы?

Калі закладаліся фундаменты цяперашняе Польскае дзяржавы, — на ўсход ад польскае граніцы шугала магутнае полымя сацыяльнае рэвалюцыі, валіўся стары буржуазны лад, і аб'яднаньні ў суровым творчым парыве работнікі і сяляне тварылі дзяржаву працоўных. Напалоханая магчымасьцяй пераносу іскры гэнага вялізарнага пажару з Усходу на Запад — праз Польшчу, польская буржуазія — укладваючы канстытуцыю сваёй рэспублікі — пайшла на значныя ўступкі працоўным, як сацыяльныя, так і палітычныя. Быў уведзены законадаўчым парадкам васьмігадзінны рабочы дзень. Былі дадзены абяцанкі надзяленьня зямлёй усіх тых, хто пойдзе з аружжам у руках бараніць Польшчу ад рэвалюцыйнае пагрозы з Усходу. Урэшце, у канстытуцыі былі забяспечаны шырокія палітычныя свабоды ўсім грамадзянам без розніцы нацыянальнасьці і веры, а выбарны закон адкрываў працоўным масам магчымасьць браць чыннае ўдзяленьне ў кіраваньні дзяржаўным жыцьцём.

Ішлі гады. Польская рэспубліка, пабудаваная на буржуазных падставах, пачынае ўмацоўвалася. Адначасна з гэтым умацоўвалася і так-званая „сацыяльная раўнавага“ — з падзелам насяленьня на дзьве вялікія сацыяльныя клясы: з аднаго боку — працоўныя мест і вёсак, эксплёатаваныя капіталістамі і абшарнікамі; з другога — зямельная і прамысловая буржуазія. І тут, як усюды на свеце, дзе пануе буржуазны лад, — *жанамічнае* панаваньне буржуазіі над працоўнымі давяло і да палітычнага панаваньня іх. Усе гарантантыя законамі дзяржавы свабоды абрнуліся ў арудзьдзе дзеля захапленьня ўлады эканамічна сільнейшай клясай і ў пусты гук для эканамічна панаваньня працоўных масаў. Як і ўсюды, абяцаная дэмакратычная воля і роўнасьць усіх грамадзян Польшчы хутка ператварылася ў свабоду нічым неабмяжаванае эксплёатацыі работніка і селяніна фабрыкантам і абшарнікам. Сацыяльнае ўступкі працоўным пачалі памаленьку ліквідавацца; „зямельная рэформа“ абрнулася ў арудзьдзе апалячваньня беларускіх і ўкраінскіх „крэсаў“ — шляхам польскае каланізацыі (асадаўніцтва).

Працоўныя, пераканаўшыся, што палажэньне іх з кожным днём робіцца ўсё горшым і цяжэйшым, пачалі шукаць выхад з гэтага палажэньня. Сярод работнікаў і сялян Польшчы ўсіх нацыянальнасьцяў пачало выяўляцца імкненьне да арганізацыі сваіх сілаў, каб, карыстаючыся канстытуцыйнымі свабодамі, так шумна рэкламаванымі на ўсенскі свет, прабіць сабе шлях да зьдзейсьненьня сваіх сацыяльных і палітычных ідэалаў, да поўнага вызваленьня спад улады капіталу. Гэтае імкненьне мо' найбольш ярка выявілася сярод беларускіх масаў, якія адчуваюць ня толькі сацыяльныя і палітычныя ўціск, але і нацыянальны. Яно і павяло стотысячную армію сялян і работнікаў пад сьцяг „Грамады“, якая ў сваёй тактыцы на першым пляне ставіла выкарыстаньне канстытуцыйных, легальных шляхоў барацьбы за інтарэсы працоўных, — шляхоў, забяспечаных на перыяд асноўнымі законамі Польскае Рэспублікі.

Калі-б сілы буржуазіі ў Польшчы былі вялікія, калі-б сучасная дзяржаўная палітыка не вяла да ўнутраных канфліктаў паміж абшарніцтвам і прамысловым капіталам, дык вельмі магчыма, што буржуазія дала-б бой працоўным іменна на канстытуцыйным полі. Але польская бур-

жуазія ня мае веры ў свае сілы, ня мае адзінае палітычнае лініі: „курс на абшарніка“ прымушае ісьці ў апазіцыю да сучаснага ўраду буйную прамысловасьць, якую пужае сыстэматычнае падчыненьне польскае прамысловасьці чужаземнаму капіталу. А найярчэйшым выяўленьнем гэтае слабасьці буржуазных сілаў Польшчы зьяўляецца якраз тое, што буржуазія — у барацьбе з арганізацыяй працоўных (— перадусім з Грамадой) — заклікае „сваю“ дзяржаўную ўладу *зыйсьці з канстытуцыйнага шляху і тасаваць нелегальныя, проціканстытуцыйныя* спосабы змаганьня.

Ня будзем тутакі затрымлівацца на гэтых спосабах: яны ведамы кожнаму грамадзistu з уласнае практыкі... Адзначым толькі, што, чым больш цьвёрда Грамада дзяржыцца абранае ёю тактыкі, тым больш зласьлівых інсынуацыяў, правакацыйных вестак і закідаў Грамадзе сыплецца з страніц буржуазнае прэсы — усіх кірункаў. Польскі *фашызм*, у якім буржуазія бачыць для сябе адзіны ратунак, хоча гэтак *апраўдацца* перад дэмакратычнай апініяй культурнага сьвету ў *нелегальных, процізаконых рэпрэсіяў*

проці легальнае масавае арганізацыі беларускіх сялян і работнікаў, — рэпрэсіяў, якія на нашых вачох усьцяж узрастаюць і стаюцца ўсё больш жорсткімі.

З усяго гэтага мы мусім зрабіць свой вывад. Вывад гэты — той, што нам нечага баяцца такіх — напаляд — вялікіх сілаў польскае буржуазіі. Наадварот: сілы яе — *на дзеле вельмі слабыя і ўсьцяж будуць слабець*, пад той час, як нашыя сілы — сілы арганізаваных працоўных масаў — *з кожным днём растуць і будуць расьці*, сулячы нам уканцы няўхільную перамогу.

Ня трэба толькі дапусьціць да таго, каб буржуазіі ўдалося выбіць нас з занятае намі сьняньня пазыцыі: бой на канстытуцыйным грунце для буржуазіі сьняньня *нявыгадны*, бо тут працоўныя палітычна *ўжо дужэйшыя за яе!*

Як нас інфанмуць, з розных месцаў Заходняе Беларускае масавае паступаюць на рукі Старшынні Рэды Міністраў марш. Пілсудскага пратэсты проці незаконных рэпрэсіяў адміністрацыі. Дагэтуль пераслана марш. Пілсудскаму каля 500 гэткіх пратэстаў.

Сусьветныя падзеі ў 1926 годзе.

Ад часу вялікай вайны (ды расейскай рэвалюцыі) ня было яшчэ году, які-б прыняе з сабой столькі вялізарнай вагі здарэньняў у сусьветным жыцьці, — як мінулы год — 1926. Ізноў, як і ў папярэднім годзе, ішла ў 1926 г. заўдзя, сьмяротная барацьба двух сацыяльных волатуў — буржуазіі і пралетарыату — за панаваньне ў свеце.

Палітычна гэтая барацьба прыняла форму ўсё больш завастрэлага саперніцтва двух найвялікшых дзяржаваў на зямлі — Англіі і ССРР, якія якраз сталі на чале дзвюх вялізарных сацыяльных арміяў капіталу і працы, маючых у бліжэйшай ці далейшай будучыне даць адна аднаў апошні генаральны бой...

Трэба сьцьвердзіць што ў мінулым годзе ў пачатках дзяржаваў наступіла стабілізацыя капіталу, але разам з тым у гэтым годзе буржуазіі сыў насясець рады удараў: — перамога працоўных у кітайскай нацыянальнай вайне, вялізарная, гераічная барацьба ангельскіх вуглякопаў і бязупынна ўзмацняючаяся гаспадарка ССРР — гэта дзель рад пагроз буржуазіі. Адначасна ідзе рашучая палітычная перамога групу тых „маладых вызвалючыхся народаў“, якія гуртуюцца навакол ССРР, як свайго павадзіра, — над групай варожых да іх — „старэючых імперыялістычных народаў“, на чале якіх стада Англія...

Нячужыны — ад 2—3 сталючцаў — упадак сілы і сусьветнай павягі Англіі — вось цэнтральнае зьявішча, меюшае мейсца ў мінулым годзе. Навакол гэтага падвойнага, можа й сьмяротнага, удару, які нанес буржуазна-імперыялістычнай Англіі яе вялікі усходні вораг, і — групіраваліся найбольш паважныя здарэньні году.

У мінулым годзе панаваньне Англіі ў Азіі, дзе ляжыць галоўная падстава яе багачства — Індыя — нанесены ўдар, які пакулі што стражэна пабіў яе фінансава-эканамічна, але пагражае ей — і палітычнай катастрофай. — Кітай, які быў фактычнай „паўкаленіяй“ Англіі, дзяр на толькі вызваліўся ад яе палітычна, але і гоніць з Краю ўсіх англіяцаў ды ўсе англіскае, байкатуючы англііскія тавары, зачыняючы англііскія фабрыкі і г. д. Гэтая гаспадарча-палітычная катастрофа Англіі ў Кітаі ўжо каштавала Англіі — мільярды далаараў. — Дарадчыкі вызвалючагася Кітайскага народу з ССРР добра ведалі, у якое мейсца трэба біць гэтага жываеда, каб ён выпусьціў з сваіх рук захопленую ахвяру...

Адначасна англііскай буржуазіі нанесены быў страшэнны удар — знутры вялікай арміі працоўных. 7 месяцаў цягнулася змяняючая пабіўшая ўсе сусьветныя рэкорды, забастоўка англііскіх вуглякопаў, якіх яўна і адкрыта падтрымліваў ня толькі маральна, але і матэрыяльна ССРР! Матэрыяльныя страты Англіі ў выніку забастоўкі, можа, не даходзяць да паўмільярда фунтаў.

Але маральнае перамога працоўных — пры іх фактычным канчавым паражэньні, — перамога, якая пазбавіла ўрад англііскай буржуазіі ўсей яе непераможнай калісьці. — палітычнай актыўнасьці, паралізавала ўсю яе ганрваўшую ў бой з ССРР волю, — мае неаблічаныя рэзультаты.

Запраўды-ж — нячужыванае відовішча, гэтае бяссьільле магутнага англііскага ўраду — рэагаваць, як бы хацелася, на сьмяротныя ўдары ворага, — у выніку гэтага бяссьільна Англія страціла ўсялякую актыўнасьць і ў тэй Эўропе, дзе толькі што праз Лігу Народаў — панавала. Гэтую актыўнасьць, — ініцыятыву ўсей эўрапейскай палітыкі здолела захапіць у Заходняй Эўропе — Нямеччына. Палітычнай адбудове Нямеччыны спрыяла ня толькі яе незламная аканчальна ў вайне гаспадарчая сіла, але і гаспадарча-фінансавы ўладак яе найвялікшага ворага — Францыі, якая ў мінулым годзе перажывала аж дзьве новыя вайны — ў Марокко ды ў Сірыі.

Францыя так сама страціла ў выніку гэтага упадку ўсю сваю палітычную актыўнасьць. Дык ня дзіва, што ліквідацыя панаваньня ў Эўропе „былых пераможцаў“ ідзе на ўсіх парах.

Увайшоўшы ў оклад Лігі Народаў, з аднаго боку, а з другога, — апрачыся на свой Саюз з ССРР, Нямеччына фактычна ўжо віруе ўсей палітыкай у Эўропе.

Яе апошняе паразуменьне з Італіяй кладзе ўжо магільны камень над дрэннай памяццю пахаванай Антантай, ствараючы нейкае новае, нефармаванае яшчэ аканчальна, — палітычнае аб'яднаньне — з Нямеччынай у цэнтры, — якое мае адным сваім крылом — радыём — націскаць на Англію, а другім — італійскім — біць па Францыі...

Дык трэба спадзявацца шпарка поўнага вызваленьня Нямеччыны з пад бата „былых пераможцаў“ ды — скасаваньня Вэрсальскага Трактату...

Францыя толькі таму ўступае „просьба“ Нямеччыны, што Нямеччына мае ўжо сілу браць ня прасьчы.

Усё ўзрастаючая сіла Нямеччыны выклікала ўжо значную і яўную „зраду“ Францыі адносна сваёй „вернай саюзьніцы“ Польшчы.

Усякаму ява, што крах усяго Вэрсальскага ладу ў Эўропе павінен выклікаць найбольш глыбокія зьмены ў так-званай „Усходняй Эўропе“... — Немцы зусім і ня скрываюць ужо свайго дамаганьня „пералізаць свае ўсходнія граніцы“ — з Польшчай. У якой форме ды якім шляхам мае адбыцца гэты перагляд, цяжка сказаць, але мінулы год паставіў гэтую задачу — на чаргу дня новаму году.

Ці запраўды хто з падпісваюшых Вэрсальскі Трактат будзе бараніць яго „нятыкальнасьць“ у пунктах датчучых Польшчы — з аружжам у руках, — вельмі сумліўна. Што-ж

да „згоды“ былых саюзьнікаў ды „сілы“ Рэды Лігі Народаў, дык аб гэтым найбольш красамоўна сьведчаць тныя 300—400 тыс. італьянскага ды францускага войска, што сканцэнтраваны ў апошні час удоўж граніцы між гэтымі „саюзьнічымі ды запырызьненымі“ дзяржавамі, падпісваюшымі Трактат...

У Польшчы ў траўні мінулага году адбыўся так-званы „маральны“, а ў запраўд-насьці папросту — ваенны пераварот, дэканавы марш. Пілсудскім. Уся эўрапейская прэса сьцьвердзіла „ўплывы Англіі“ на гэты пераварот.

Англія ад траўня рашуча выпіснула аслабэўшыя „францускія ўплывы“ ў Польшчы. Памірыўшыся ды паразумевшыся з Нямеччынай, Францыя неяк перастала цікавіцца Польшчай. Цікавіцца Польшчай — у сваіх мэтах барацьбы з ССРР — стала вельмі моцна Англія.

Працэсія Англіі дала для амбіцыі Польшчы ў мінулым годзе рад дыпلماتычных перамогаў на грунце Лігі Народаў. Але трэба сьцьвердзіць, што гэтыя „перамогі“ ў запраўд-насьці ня маюць ніякага рэальнага значэньня для Польшчы... Наагул няведама, чаго больш суміць Польшчы зычліва на выгляд апека „крывадушнага Альбіона“ (Англіі): ці пасьпежаў ці не пасьпежаў... Адно толькі пэўна, што бараніць Польшчу ў крытычны момант Англія ня будзе... А вось, — уцягнуць ды ўпхнуць у тую ці іншую авантуру, пастаўленую ў безнадзейнае, фатальнае палажэньне недарэчна збудаваную — Польшчу, на гэта англііцы — вялікія мастакі...

У самым канцы году аналягічны пераварот адбыўся ў Літве.

І тут, як высьветлілася ўжо, — яўна відаць англііскую руку. Але трэба думаць, што магутныя нямецкія ўплывы ў Коўмі паралізуецца неабсьпеку гэткай англііскай правакацыі для Літвы.

Канчавы наш пабегны агляд найважнейшых падзеяў ў 1926 г. трэба сьцьвердзіць, што палітычнае напружэньне на ўказаных пунктах барацьбы ўсё расьце, пагражаючы ў кожны момант выбухам у тэй ці іншай мілітарнай форме.

Гэта-ж і зьяўляецца якраз азнакай няпэўнасьці і нятрываласьці капіталістычнай стабілізацыі: часовае і частковае аздараўленьне вядзе вынічана да новых перабою і новага крызісу.

Акрэсьпяць ды падрыхтаваўшыя збраеньні буржуазія можа ў кожны момант кінуць працоўныя масы — на здабыццё сваіх буржуазных „нацыянальных“, а запраўды імперыялістычных „ідэалаў“...

Напрыклад, буржуазіі — нямецкай і польскай — яўна паказываюць гэтае жаданьне. Розьніца між імі толькі — у тым, што першая мае ўласную сваю сілу ды волю і ясную мэту, а другая — ані волі, ані сілы, ані мэты ня мае, але кіруецца воляй чужой... Дык і вынікі „спробы“ кожнай з іх павінны быць глыбока розныя...

А дозва.

Косаўскі Павятовы Камітэт Грамады прызвае ўсіх Сяброў да агульнага цеснага аднаваньня, да ўзмацненьня сваіх Гуркоў, да гартаваньня сваіх сілаў у барацьбе з сацыяльным і нацыянальным уціскам працоўных мас Беларусаў.

Кожны Сябра Грамады, не баючыся нічога, не шкадуючы часу і энэргіі, не зьявляючы ўвагі на правакацыю ворагаў, павінен прыняць гарачы ўдзел у барацьбе за правы працоўных!

Шляхам арганізацыйнае барацьбы, дружнай, шчырай працы, — мы даб'ёмся патрэбных нам вынікаў і выйдзем на шлях перамогі! Зьдзейсьненьне нашых ідэалаў залежыць толькі ад вас!

Бандыцкі напад на Бельскі Зьезд — гэта яркавы доказ ненавісьці абшарнікаў і капіталістаў да нас працоўных. Захованьне Сяброў Зьезда ня менш яркавы доказ стойкай дысцыпліны і арганізаванасьці Грамадзистаў.

Бельскі выпадак дае нам шмат да зразуменьня, — паказывае, як мы павінны трымацца, як павінны трактаваць сваё змаганьне. Трымацца праца і дысцыпліна — вось наш дэвіз!

Дык да працы! Прэч перашкоды! Дух змаганьня хай вітае між нам, яднаючы нас шчыльна!

Няхай жыве наша салідарнасьць!
Няхай жыве перамога сялян і работнікаў!
Косаўскі П-вы Камітэт.

17 239

